

ОӘЖ 159.955:37.015.3:378

КРИТИКАЛЫҚ ОЙЛАУДЫ ДАМУ АӘДІСТЕРІ ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ ЖОҒАРЫ МЕКТЕП ПЕДАГОГИКАСЫНДАҒЫ МАҢЫЗЫ

Бүрлібай Сая

1 курс студенті, «7М01501- Математика» білім беру бағдарламасы,
Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті
Алматы қ., Қазақстан Республикасы

Ғылыми жетекшісі: Сүлеймен Самал Бейкүтқызы,
педагогика ғылымдарының магистрі, аға оқытушы,
Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті
Алматы қ., Қазақстан Республикасы

Бұл мақалада критикалық ойлауды даму аӘдістері мен олардың жоғары мектеп педагогикасындағы маңызы қарастырылған. Критикалық ойлау қабілеті студенттерді тек академиялық біліммен ғана емес, сондай-ақ өздігінен шешім қабылдау, мәселелерді талдау, шығармашылық ойлау сияқты дағдылармен қаруландырады. Мақалада критикалық ойлауды даму аӘдістері, оларды оқу процесінде қолданудың тиімділігі, сонымен қатар жоғары білім беру жүйесінде оларды қолданудың ерекшеліктері талқыланады. Критикалық ойлауды даму аӘдістері педагогтар мен студенттер үшін маңызды құрал болып табылады.

Кілт сөздер: Критикалық ойлау, педагогика, жоғары мектеп, оқу үдерісі, студенттер, білім беру аӘдістері, шығармашылық ойлау, проблемалық оқыту, аналитикалық дағдылар.

Критикалық ойлау – бұл ақпаратты терең талдай білетін, оны жүйелі түрде бағалайтын және негізделген шешімдер қабылдайтын қабілет. Бүгінгі күні жоғары мектеп педагогикасында критикалық ойлауды даму аӘдістеріне назар аударылып отыр. Себебі, білім беру жүйесі тек ақпаратты беру ғана емес, студенттердің өздігінен ойлана білуін, зерттеу жүргізу қабілетін даму аӘдістеріне да бағытталуы тиіс. Критикалық ойлау студенттердің оқу жетістіктерін арттырумен қатар, оларды күнделікті өмірде тиімді шешім қабылдауға, мәселелерді дұрыс талдауға үйретеді. Осы мақалада критикалық ойлауды даму аӘдістері, олардың жоғары мектеп педагогикасындағы маңызы мен әсері қарастырылады.

Критикалық ойлауды даму аӘдістері:

Критикалық ойлауды дамытуға бағытталған бірнеше әдістер бар. Олардың ішінде ең кең таралғандары:

Проблемалық оқыту әдісі: Студенттерге нақты мәселені шешуді ұсыну арқылы олардың логикалық және аналитикалық ойлауын дамыту. Бұл әдіс студенттерді өз бетімен шешім қабылдауға үйретеді.

Талқылау мен пікірсайыс: Студенттер арасында пікірталас ұйымдастыру арқылы олар өз көзқарастарын дәлелдей отырып, өзгелердің пікірлерін тыңдайды. Бұл әдіс, әсіресе, пікірталас түріндегі сабақтарда тиімді қолданылады.

Жобалық оқыту: Студенттерді нақты жобаларға қатыстыру, олардың шығармашылық қабілеттерін шындай отырып, сындарлы ойлау дағдыларын дамытуға көмектеседі.

Кейс-стадиді қолдану: Нақты өмірлік жағдайларды талдай отырып, студенттер қиын жағдайларда дұрыс шешім қабылдауға үйренеді.

Критикалық ойлаудың жоғары мектеп педагогикасындағы маңызы

Қазіргі заманғы білім беру жүйесінде студенттерге тек ақпарат беру емес, олардың ойлау қабілеттерін дамыту басты міндетке айналды. Критикалық ойлау жоғары мектепте білім алатын студенттердің жеке тұлға ретінде қалыптасуына ықпал етеді. Бұл дағды оларды тек білім саласында ғана емес, әлеуметтік және кәсіби өмірде де табысты етеді. Сонымен қатар, критикалық ойлау қоғамдағы мәселелерді терең түсінуге, ақпараттың шынайылығын тексеруге және әртүрлі көзқарастарды бағалауға мүмкіндік береді.

Критикалық ойлау қабілеттерін жоғары оқу орындарында дамытудағы педагогикалық стратегиялар

Жоғары оқу орындарында критикалық ойлау қабілеттерін дамыту үшін арнайы педагогикалық стратегиялар мен әдістемелер қажет. Оларға мыналар жатады:

Әдіснамалық тәсілдер: Педагогтар оқушыларды ғылыми зерттеулер жасауға, проблемаларды шешуге, тәжірибе жинауға бағыттайтын оқыту әдістерін қолдануы керек.

Интерактивті оқыту: Студенттерді сабақ барысында белсенділік танытуға шақыру арқылы олар өз ойларын еркін білдіріп, ойлау қабілеттерін жетілдіре алады.

Теория мен практиканы ұштастыру: Студенттерді теориялық біліммен қатар нақты өмірлік жағдайлармен таныстыру арқылы оларды тиімді шешімдер қабылдауға үйрету маңызды.

Қорытындылай келе, критикалық ойлау жоғары мектеп педагогикасында маңызды рөл атқарады. Студенттердің болашақта табысты болуына қажетті дағдылардың бірі болып табылатын критикалық ойлау оқу үдерісіне жаңа көзқарас пен әдістерді енгізуді талап етеді. Педагогтар өз тәжірибесінде осы дағдыны дамытуға бағытталған әдістерді қолдана отырып, студенттердің

шығармашылық қабілеттерін қалыптастыруға ықпал ете алады. Ал бұл өз кезегінде білім сапасын арттырып, қоғамда тиімді әрі өзекті мамандардың қалыптасуына мүмкіндік береді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Павлова, М. С. (2018). Критическое мышление в образовательном процессе. Москва: Наука.
2. Мухамедова, А. А. (2019). Жоғары білім беру жүйесінде критикалық ойлауды дамыту әдістері. Алматы: Қазақ университеті.
3. Смирнова, В. И. (2020). Методы и стратегии критического мышления в образовательных учреждениях. Санкт-Петербург: Питер.
4. Бекетова, Ж. С. (2021). Оқушылардың ойлау қабілеттерін дамытудағы педагогикалық әдістер. Астана: Нұр-Медиа.

МЕТОДЫ РАЗВИТИЯ КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ И ИХ ЗНАЧЕНИЕ В ПЕДАГОГИКЕ ВЫСШЕЙ ШКОЛЫ

Бүрлібай Сая

Научный руководитель: Сүлеймен Самал Бейкүтқызы

В данной статье рассматриваются методы развития критического мышления и их значение в педагогике высшей школы. Критическое мышление снабжает студентов не только академическими знаниями, но и такими навыками, как самостоятельное принятие решений, анализ проблем и творческое мышление. В статье рассматриваются методы развития критического мышления, эффективность их использования в процессе обучения, а также особенности их использования в системе высшего образования. Методы развития критического мышления являются важными инструментами для учителей и учащихся.

Ключевые слова: Критическое мышление, педагогика, высшая школа, учебный процесс, учащиеся, методы обучения, творческое мышление, проблемное обучение, аналитические способности.

METHODS OF DEVELOPING CRITICAL THINKING AND THEIR SIGNIFICANCE IN HIGHER SCHOOL PEDAGOGY

Burlibay S.

Scientific supervisor: Suleimen S.B.

This article deals with methods of developing critical thinking and their importance in higher school pedagogy. Critical thinking equips students not only with academic knowledge, but also with skills such as independent decision-making, problem analysis, and creative thinking. The article discusses the methods of developing critical thinking, the effectiveness of their use in the learning process, as well as the features of their use in the higher education system. Methods for developing critical thinking are important tools for teachers and students.

Keywords: Critical thinking, pedagogy, high school, educational process, students, educational methods, creative thinking, problem-based learning, analytical skills.

REFERENCES

1. Pavlova M.S. (2018). Critical thinking in the educational process. Moscow: Nauka.
2. Mukhamedova A.A. (2019). Methods for developing critical thinking in the higher education system. Almaty: Kazakh University.
3. Smirnova V.I. (2020). Methods and strategies for critical thinking in educational institutions. St. Petersburg: Piter.
4. Beketova Zh.S. (2021). Pedagogical methods for developing students' thinking skills. Astana: Nur-Media.